

Raadsvoorstel

Onderwerp: Zienswijze wijziging Gemeenschappelijke Regeling Noord-Hollands Archief

Datum collegevergadering	13 februari 2024	Ambtenaar	M. Hoekstra
Zaaknummer	36775	Telefoon	06 11957094
Portefeuillehouder(s)	J. Verwoort	E-mailadres	MHoekstra@Velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

1. Als zienswijze naar voren te brengen dat de raad geen wensen en bedenkingen heeft bij het ontwerp van de gewijzigde 'Gemeenschappelijke Regeling Noord-Hollands Archief'.

Samenvatting

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) gewijzigd. De gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief (NHA) moet daarop worden aangepast. De aanpassingen vallen samen met voorgenomen wijzigingen in het wetsvoorstel tot wijziging van de Archiefwet. Omdat de wetswijziging Archiefwet nog niet is behandeld in het parlement, wordt de GR-NHA in meerdere stappen gewijzigd. De noodzakelijke wijzigingen vanuit de Wgr dienen voor 1 juli 2024 doorgevoerd te zijn. De voorstellen tot wijzigingen die voortvloeien uit het wetsvoorstel Archiefwet volgen na vaststelling van de Archiefwet. Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de samenstelling van de GR-NHA en met de bekostigingsstructuur. Indien de Archiefwet lang op zich laat wachten en voor die tijd sprake is van nieuwe toetreders, volgt daarover een afzonderlijk voorstel ter vaststelling aan de gemeenteraad.

Het college van burgemeester en wethouders legt de voorgenomen wijzigingen in de GR voor een zienswijze voor aan de raad.

Inleiding

Het Noord-Hollands Archief (hierna te noemen NHA) is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarin de gemeente Velsen samen met de gemeente Haarlem en het Rijk (Ministerie van OCW) deelneemt. Deze GR voert een wettelijke taak uit en heeft tot doel de overgebrachte archieven van de deelnemende partners te beheren en voor het publiek toegankelijk te maken.

Er zijn enkele belangrijke ontwikkelingen die wijziging van de Gemeenschappelijke regeling noodzakelijk maken:

GEMEENTE VELSEN

- *Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)*

Het wetsvoorstel “Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen” is per 1 juli 2022 in werking getreden. De wet versterkt de positie bij besluitvorming en de controlerende rol van gemeenteraden door hen meer inspraak te geven bij het treffen van gemeenschappelijke regelingen en bij het nemen van besluiten door de besturen daarvan. Gemeenschappelijke regelingen (GR'en) hebben tot 1 juli 2024 de tijd om het wetsvoorstel te implementeren en de regelingen hierop aan te passen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

<i>Artikel 14 Inspraak</i>	<i>Nieuwe bepaling in verband met de wettelijke verplichting om in de regeling te bepalen hoe wordt voorzien in inspraak</i>
<i>Artikel 17 Beleidsplan en meerjarenbegroting</i>	<i>In het derde lid is een zienswijzemoogelijkheid opgenomen wat betreft het ontwerpbeleidsplan en de ontwerpmeerjarenbegroting</i>
<i>Artikel 17a algemene en beleidsmatige kaders en voorlopige jaarrekening</i>	<i>Betreft toezending van de kadernota en voorlopige jaarrekening, in verband met wijziging in de wet van de verzendingstermijn (15 april is 30 april geworden).</i>
<i>Artikel 18 Begroting</i>	<i>Gewijzigde termijnen op grond van de Wgr.</i>
<i>Artikel 23 Vaststelling definitieve bedragen</i>	<i>De definitieve bijdragen worden vastgesteld bij het jaarverslag en niet bij de begroting.</i>
<i>Artikel 27 Informatieplicht en toezicht</i>	<i>Toevoeging van de actieve informatieplicht die in de Wgr is opgenomen.</i>
<i>Artikel 36 Uittreding en 36a Uittredingsplan</i>	<i>De Wgr vereist dat de uittredingsregeling wordt aangescherpt.</i>
<i>Artikel 39a Evaluatie</i>	<i>Nieuwe bepaling in verband met de wettelijke verplichting om in de gemeenschappelijke regeling een bepaling op te nemen over de wijze van evaluatie van de regeling.</i>

- *Wijzigingen samenstelling Gr-NHA*

Het Rijk (Ministerie van OCW) is één van de partners in de GR. Het Rijk heeft het voornemen om uit alle Regionaal Historische Centra in Nederland te treden, waaronder het NHA. De samenwerking tussen OCW en het NHA blijft bestaan, maar krijgt een andere vorm. De partnerbijdrage van OCW wordt omgezet in een (structurele) specifieke uitkering aan het NHA.

Met het uittreden van het Rijk uit het NHA, bestaat de GR nog uit twee gemeenten. Met de andere betrokken gemeenten, diensten, Provincie organisaties zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten (DVO's). Dit is een kwetsbare constructie die risico's met zich meebrengen voor de GR-partners. Het is belangrijk dat de GR een robuuste organisatie is. Daarom is uitbreiding van de GR wenselijk. Het NHA is in gesprek met andere potentiële partners die tot de regeling zouden kunnen toetreden.

- *Conceptwetsvoorstel Archiefwet 2021:*

Dit wetsvoorstel is op 17 november 2021 ingediend bij de Tweede Kamer. Het strekt tot modernisering van de Archiefwet 1995, zodat deze beter aansluit bij de praktijk van het digitale

informatiebeheer. Veel wijzigingen hebben een redactioneel karakter. Een belangrijke wijziging is dat overheden de te bewaren informatie straks al na tien in plaats van na twintig jaar overbrengen naar een archiefdienst waar iedereen de informatie kan raadplegen. Dit heeft naar verwachting zowel ruimtelijke als ook financiële consequenties.

In de Archiefwet worden tevens de afspraken met betrekking tot de financieringssystematiek van de RHC's vanuit het Rijk vastgelegd na bovengenoemde uittreding van het Rijk.

Daarnaast wordt in de Archiefwet geregeld dat het Rijk haar bevoegdheden met betrekking tot archiefbeheer kan delegeren (overdragen) aan de regionale samenwerkingsverbanden.

De Archiefwet is nog niet behandeld in de Tweede Kamer en de planning is nog niet bekend. Het wetsvoorstel is echter niet controversieel verklaard. De intentie was om de wet per 2025 van kracht te laten zijn. Het is echter nog onbekend of deze planning gehaald kan worden.

Meerdere besluitmomenten

Samenvattend beperkt het totale traject om te komen tot een nieuwe GR-NHA zich niet tot de verplichtingen vanuit de Wgr. Deze loopt deels parallel aan de wijziging van de Archiefwet en de daaraan gekoppelde uittreding van het Rijk. Daarnaast kan toetreding van nieuwe deelnemers ook aanleiding zijn tot wijziging van de GR.

Omdat de verplichtingen in de Wgr uiterlijk 1 juli 2024 moeten zijn doorgevoerd in de gewijzigde GR en omdat nog niet duidelijk is wanneer de nieuwe Archiefwet wordt behandeld en van kracht zal zijn, zijn er meerdere besluitmomenten voorzien voor de gemeenteraad. Dit voorstel legt in concept de technische wijzigingen voor. Het college dient volgens de Wgr de gemeenteraad te vragen een zienswijze te geven op het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling.

Beoogd doel en effect van het besluit

De gemeenteraad wordt gevraagd een zienswijze te geven over de te wijzigen GR-NHA. Hiermee kan de gemeenteraad de invloed op het NHA vergroten, zoals beoogd in de Wgr.

Argumenten

1. De voorgestelde wijzigingen voldoen aan het doel en verplichtingen van de Wgr

De Wgr is op 1 juli 2022 in werking getreden en dient voor 1 juli 2024 te worden doorgevoerd in de gemeenschappelijke regelingen. Een belangrijk doel van de wijziging is een versterking van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen, waardoor gemeenteraden meer mogelijkheden krijgen om hun kaderstellende en controlerende rol te vergroten:

a. Inspraak:

In de Wgr is een verplichting opgenomen om in de regeling te bepalen hoe wordt voorzien in inspraak (art 10.7 Wgr).

Hiertoe is in artikel 14a van de GR-NHA een nieuwe bepaling toegevoegd: Ingezetenen van de gemeenten en belanghebbenden kunnen via de reguliere procedures bij de minister, de colleges en de raden van de deelnemers betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

b. Zienswijzeprocedure over besluiten (art 1.3 Wgr)

De Wgr verruimt de mogelijkheid van de raad om vooraf een zienswijze te geven op besluiten van het bestuur. Er bestond al een mogelijkheid tot zienswijze op de begroting.

Toegevoegd is een zienswijze op het meerjarenbeleidsplan en de meerjarenbegroting. Overwogen is om een mogelijkheid tot zienswijze te creëren op de kadernota, waarin de algemene financiële en beleidsmatige kaders worden opgenomen. Artikel 17a heeft betrekking op de kadernota, de algemene financiële en beleidsmatige kaders. In dit artikel is de datum van toezending gewijzigd.

Voor het NHA geldt dat tot nu toe geen afzonderlijke kadernota wordt voorgelegd.

Een kadernota is in dit verband echter het meest zuiver, aangezien deze op hoofdlijnen en voorafgaand aan de reguliere P&C-producten wordt opgesteld. Het NHA is echter een zeer kleine GR, waardoor een afzonderlijke kadernota onvoldoende toegevoegde waarde biedt. Daarom worden de algemene en financiële kaders toegevoegd aan de meerjarenbegroting en -beleidsplan, die wel voor zienswijze worden voorgelegd aan de raad.

c. Actieve informatieplicht (art. 17.2 en 17.3 Wgr)

In de nieuwe Wgr is een bepaling tot *actieve* informatieplicht opgenomen. In de GR-NHA is hiertoe een aanvulling opgenomen waarin het bestuur de gemeenteraden alle benodigde informatie verschaft voor het uitoefenen van hun taken. In de nog lopende GR gebeurt dat alleen "desgevraagd".

d. Evaluatie (art 11a Wgr)

In de GR moeten afspraken worden gemaakt over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De evaluatie kan gaan over de regeling zelf of over het functioneren van het Samenwerkingsverband. Deze bepaling is niet specifiek en biedt ruimte voor het NHA om hier uitvoering aan te geven. In de HR-NHA is hiertoe artikel 39a toegevoegd waarin is opgenomen dat een evaluatie wordt uitgevoerd indien dat wenselijk wordt geacht. Het algemeen bestuur van het NHA besluit tot een evaluatie.

e. Uittreding (art 9.1 Wgr)

In de Wgr is opgenomen dat voorwaarden voor uittreding moeten worden geconcretiseerd. Hiertoe moet een uittredingsplan worden opgesteld. Artikel 36 en 36a van de GR-NHA geven hier concreet invulling aan.

Alle voorgestelde wijzigingen in vergelijking met de huidige GR zijn zichtbaar in de was-woordt lijst bij de conceptregeling, die als bijlage is bijgevoegd.

2. Aantal besluitmomenten nieuwe GR

Door de gelijktijdige ontwikkelingen rondom de uittreding, de Archiefwet en de Wgr dient de GR in meerdere stappen te worden aangepast. Aanvankelijk werd ingezet op aanpassing van de GR-NHA in één keer op alle sporen. Zodoende zouden zowel de uittreding van het Rijk, eventuele nieuwe toetreders als de nieuwe Wgr hierin verwerkt zijn en een langdurig raadstraject worden voorkomen. Echter maakt de onduidelijkheid rondom de behandeling van de Archiefwet door het Parlement het nog niet mogelijk om hier uitvoering aan te geven. Tot voor kort werd uitgegaan van 1 januari 2025 als geplande datum voor inwerkingtreding van de Archiefwet. Maar naarmate de tijd vordert is steeds minder goed een indicatie te geven. Dat betekent dat de verschillende aanpassingen in minimaal twee rondes ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. De voorbereidingen voor de uittreding door het Rijk en potentiële nieuwe toetreders worden al wel getroffen. Bijvoorbeeld een nieuwe tarifierings- en bekostigingssystematiek die gaat gelden per 1 januari 2025. Daarnaast zijn criteria opgesteld waaraan potentiële toetreders moeten voldoen. Door het opknippen van de aanpassingen in stappen en deze eerste stap te beperken tot aanpassingen conform de Wgr, worden de uittreding en de toetreding van partijen zorgvuldig tot stand worden gebracht en is de rechtmatigheid van de GR gewaarborgd.

Alternatieven

Aanpassingen GR in één stap

Een alternatief is de aanpassingen zoals oorspronkelijk beoogd in één ronde aan de raad aan te bieden. Omdat nog geen indicatie te geven is voor de ingangsdatum voor de Archiefwet, is het niet wenselijk om dit toe te passen, omdat de rechtmatigheid van de GR-NHA in het geding is.

Zienswijze op kadernota

In de GR-NHA alsnog de mogelijkheid opnemen tot het vragen van een zienswijze aan de raad op de algemene financiële en beleidsmatige kaders (kadernota). De bedoeling is dat daarna de ontwerpbegroting van de GR wordt voorgelegd waarin de doorrekening en uitwerking van de gestelde kaders verwerkt zijn. Hiermee komen de kaderstellende en de controlerende rol van de raad tot uitvoering.

Het NHA is echter een GR van geringe omvang, waardoor een afzonderlijke kadernota onvoldoende toegevoegde waarde heeft. Bovendien is de kleine organisatie niet in staat om op korte termijn (d.w.z. voor begrotingsjaar 2025) een extra P&C document in te voegen in de bestuurlijke besluitvorming. Daarom kiest het NHA voor toevoeging van de financiële en beleidsmatige kaders aan de meerjarenbegroting en meerjarenbeleidsplan, conform huidige procedure. Deze worden wel ter zienswijze voorgelegd aan de raad. Overwogen kan wel worden om op termijn het recht op het geven van een zienswijze op de afzonderlijke kadernota in te voeren volgens en de daarvoor voorgeschreven termijnen. Bijvoorbeeld nadat het proces van uittreding en toetreding voltooid is.

Risico's

- De in artikel 36 en 36a van de GR opgenomen concrete voorwaarden en regels rondom uittreding kunnen financiële gevolgen hebben voor Velsen. Mocht Velsen besluiten om uit de GR-NHA te treden, dan moet rekening gehouden worden met extra kosten gedurende een periode van vijf jaar. Dit betreft een aanzienlijk deel van de jaarlijkse bijdrage. Het gaat echter om uitvoering van een wettelijke taak en er is vooralsnog geen reden om aan te nemen dat Velsen uit de GR gaat treden. Daarnaast dient bij dergelijke trajecten altijd rekening gehouden te worden met frictiekosten, en is het wenselijk om hier vooraf duidelijkheid over te hebben. Om deze redenen is dit risico gering te noemen.
- In artikel 36A over het uittredingsplan wordt ook het Rijk gehouden aan het uittredingsplan. Dit is als standaardformulering opgenomen in de GR van de meeste Regionaal Historische Centra, waar het NHA ook onder valt. Omdat al bekend is dat het Rijk gaat uittreden en omdat hiervoor momenteel afzonderlijke afspraken worden voorbereid, is de verwachting dat het Rijk in de zienswijze negatief reageert op deze formulering. Deze zienswijze wordt tegelijkertijd met de zienswijzen van de overige GR-partners, verwerkt in de GR en is het risico gering.

Programma

Kader

Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief
Wetsvoorstel tot wijziging van de Archiefwet

Participatie en inspraak

Voor het gehele traject van wijzigingen van de GR-NHA, voortvloeiend uit de Wgr, de Archiefwet en voor het proces van uittreding door het Rijk en toetreding potentiële partners, zijn een ambtelijke werkgroep en een stuurgroep actief, waarin de deelnemende gemeenten en de NHA-organisatie vertegenwoordigd zijn. Daarnaast is een financiële werkgroep actief die de wijzigingen in tarifierings- en bekostigingssystematiek voorbereidt. De stuurgroep koppelt hierover terug naar het Algemeen Bestuur van het NHA, waarin ook het Rijk deelneemt.

Omdat de voorgenomen wijzigingen technisch van aard zijn en het een zienswijze van de raad wordt gevraagd, is een breder participatietraject niet raadzaam.

Financiële consequenties

De aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling heeft vooralsnog geen financiële gevolgen.

Uitvoering van besluit

De ontvangen zienswijzen van alle deelnemende partners worden in april besproken in de stuurgroep (bestaande uit de deelnemers van de GR-NHA) die is opgericht ten behoeve van de vormgeving van de GR. De stuurgroep besluit hoe deze verwerkt worden. De portefeuillehouder in Velsen (lid van de stuurgroep) koppelt het besluit terug aan de gemeenteraad. De nieuwe GR wordt vervolgens in juni ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Bijlagen - onderdeel uitmakend van het besluit

Raadsbesluit zienswijze wijziging Gemeenschappelijke Regeling Noord-Hollands Archief
Brief Zienswijze wijzigingen Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief
Concept Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief

Bijlagen - bijgevoegd als achtergrondinformatie

Was-wordt lijst bij de Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief

GEMEENTE VELSEN

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

D. Veurink

F.C. Dales

